

miljømæssige årsager ønskelig og må antages at kunne reducere kvælstofforbruget noget uden økonomiske tab af betydning for landbruget. Specielt en bedre udnyttelse af husdyrgødningen kan bidrage hertil.

Foranstaltningmuligheder til regulering af kvælstofforbruget

Af hensyn til miljøet bør kvælstofbelastningen fra landbrugsarealet begrænses. En af de mulige metoder hertil er en nedsættelse af kvælstofforbruget, hvilket kan ske gennem forskellige foranstaltninger såsom:

- En frivillig nedsættelse af kvælstofforbruget, herunder:
 - intensivering af vejledning, uddannelse og forskning.
- Økonomiske styringsmidler:
 - afgifter og tilskud.
- Administrative styringsmidler:
 - direkte styring gennem påbud og mængdemæssig regulering.

Andre foranstaltninger til begrænsning af kvælstofbelastningen i miljøet er nævnt i afsnit 4.3.1.3.

For typiske sædskifter har den økonomiske udbyttekurve med hensyn til kvælstofforbruget et relativt ensartet forløb. Det betyder, at man i princippet kan forvente nogenlunde samme reaktioner fra de forskellige landmænd på foranstaltninger til regulering af kvælstofanvendelsen, når man ser på variationerne i sædskifter og jordtyper.

Med hensyn til de forskellige produktionsformer (rene planteavlsbrug, slagtesvineproduktion og kvæghold) vil der være nogen forskel i konsekvenserne af reduceret eller ændret kvælstofanvendelse. På brug med alsidig planteavl og stort islæt af kvælstoffikserende afgrøder (ærter og kløver) er det naturligvis lettere at undvære kvælstofgødning, ligesom bedrifter med husdyrhold ikke påvirkes så kraftigt som følge af egenproduktion af kvælstof via husdyrgødning. I den forbindelse må man dog være opmærksom på, at nogle grovfoderafgrøder har et betydeligt større kvælstofbehov end gennemsnittet af de almindeligste salgsafgrøder. Effekten af et indgreb til regulering af kvælstofforbruget vil derfor også afhænge af de praktiske muligheder for at opnå en større eller mindre grad af selvforsyning med kvælstof.

Slagtesvinebedrifterne ligner dyrkningsmæssigt planteavlsbedrifterne, da afgrøderne i vid udstrækning er de samme og tilpasninger kan foretages gennem indkøb af supplementfoder. For kvægbedrifterne kan en faldende grovfoderproduktion på ejendomme med et forholdsvis lille arealtilliggende give problemer med grovfoderforsyningen, da grovfoder i almindelighed ikke handles.

I det følgende beskrives virkningen med hensyn til landbrugets økonomi og kvælstofforbrug af eventuelle foranstaltninger til regulering af kvælstofforbruget.

Frivillig nedsættelse af kvælstofforbruget (rådgivning, vejledning m.v.)

En frivillig nedsættelse vil fordrer et højt informationsniveau, specielt vedrørende husdyrgødningens indhold af plantenæringsstoffer. Er der i praksis et overforbrug af kvælstof i forhold til det økonomisk optimale, vil der kunne opnås en gevinst ved at udnytte kvælstofressourcen bedre.

Hertil kommer, at der givetvis er stor forskel i gødskningsintensiteten fra gård til gård således, at nogle landmænd ud fra et økonomisk synspunkt har underforbrug og andre et overforbrug af kvælstof. Det forhold, at et overforbrug på et areal ikke i miljømæssig henseende kan kompenseres gennem et lige så stort underforbrug på et andet, tilsvarende areal, medfører, at der gennem en bedre fordeling af kvælstoffet kan opnås både en miljømæssig og en økonomisk gevinst, uden at det totale kvælstofforbrug nedsættes. Denne bedre fordeling kan opnås gennem en intensiveret vejledning.

I hvilken grad man gennem vejledning, rådgivning og uddannelse er i stand til at begrænse forbruget af kvælstof afhænger i første række af, hvilke økonomiske konsekvenser den formidlede »viden« vil få for den enkelte landmand.

Gødskes der økonomisk optimalt med kvælstof, vil en almen sænkning af gødningsniveauet føre til en nedgang i det økonomiske udbytte. Men på grund af udbyttekurvens relativt »flade« forløb i et bredt interval omkring optimum vil en mindskning af kvælstoftilførelsen på 20–30 kg pr. ha i almindelighed ikke koste mere end 50–100 kr. pr. ha for typiske sædskifter med salgsafgrøder ifølge modelberegninger. Sænkes gøds-